

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst
Jõustumise kp:	07.03.2003
Avaldamismärge:	RT I 2003, 18, 102

Kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seaduse muutmise seadus

Vastu võetud 29.01.2003

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 14. veebruari 2003. a otsusega nr 347

Kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seaduses(RT I 1997, 51, 824) tehakse järgmised muudatused:

§ 1. Esimest peatükki täiendatakse §-ga 3¹ järgmises sõnastuses:

« § 3¹. Kunstliku viljastamise doonor

Kunstliku viljastamise doonor (edaspidi *doonor*) on isik, kes loovutab vabatahtlikult oma sugurakke kunstlikuks viljastamiseks. Kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti, loetakse nii munaraku- kui ka spermadoonor doonoriks.»

§ 2. Paragrahvi 6 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Käesoleva seaduse §-s 5 nimetatud näidustused tuvastab pädev eriarstiabi osutaja, kellel on õigus suunata patsient vajaduse korral kunstlikku viljastamist korraldava eriarstiabi osutaja juurde. Kunstlikku viljastamist korraldab eriarstiabi osutaja kontrollib talle edastatud dokumentide põhjal kunstliku viljastamise näidustatust, sealhulgas on tal õigus nõuda täiendavaid andmeid patsiendi tervise seisundi kohta eriarstiabi osutajalt, kes patsiendi tema juurde suunas, ning teeb vajaduse korral täiendavaid uuringuid.

(2) Kunstliku viljastamise näidustatuse uurimine dokumenteeritakse tervishoiuteenuse osutamist tõendavas dokumendis, mis peab sisaldama järelduse kunstliku viljastamise meditsiiniliste näidustuste ja vastunäidustuste kohta.»

§ 3. Paragrahvi 7 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Kunstliku viljastamise toimingutes võivad osaleda selleks väljaõppe saanud muud tervishoiutöötajad.»

§ 4. Paragrahvi 8 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Arsti või muud tervishoiutöötajat ei saa kohustada teostama käesoleva seaduse §-s 2 nimetatud toiminguid ega neist osa võtma.»

§ 5. Paragrahv 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 9. Kunstliku viljastamise korraldamine

Kunstlikku viljastamist võib korraldada eriarstiabi osutaja, kellele tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (RT I 2001, 50, 284; 2002, 57, 360; 61, 375; 62, 377; 110, 661) alusel väljastatud tegevusluba annab õiguse kunstlikuks viljastamiseks.»

§ 6. Paragrahvi 10 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Kunstlikku viljastamist soovivale naisele ning käesoleva seaduse §-des 17 ja 21 toodud juhtudel ka mehele peab kunstlikku viljastamist korraldava eriarstiabi osutaja enne kunstlikku viljastamist ning pärast käesoleva seaduse §-s 5 ettenähtud näidustuste tuvastamist selgitama kunstliku viljastamise bioloogilist ja meditsiinilist olemust ning sellega seotud võimalikke riske, samuti kunstliku viljastamise õiguslikke aluseid ja tagajärgi.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud nõustamise kohta koostatakse kahes eksemplaris nõustamisprotokoll. Nõustamisprotokolli üks eksemplar antakse nõustatud isiku(te)le, teine eksemplar jääb nõustamist korraldanud eriarstiabi osutajale.

(3) Nõustamisprotokoll peab sisaldama:

- 1) nõustamise aega ja kohta;
- 2) nõustamist korraldava eriarstiabi osutaja nime, tegevusloa numbrit, aadressi ja sidevahendite numbreid;
- 3) nõustava arsti ees- ja perekonnanime ning registreerimistõendi numbrit;
- 4) nõustatava(te) isiku(te) ees- ja perekonnanime, isikukoodi või selle puudumisel sünniaega, aadressi ja sidevahendite numbreid;
- 5) nõustamise eesmärgi ja sisu;
- 6) nõustava arsti ning nõustatud isiku(te) allkirju.»

§ 7. Paragrahvi 11 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Kunstlikku viljastamist korraldaval eriarstiabi osutajal on õigus tutvustada ajakirjanduses oma tööd, samuti rakendada abinõusid, mis on vajalikud doonorite leidmiseks.»

§ 8. Paragrahv 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 13. Ühelt doonorilt saadavate laste arv

Ühelt doonorilt võetud sugurakke võib kasutada kuni kuue erinevalt naiselt sündiva lapse eostamiseks Eestis.»

§ 9. Paragrahv 14 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 14. Kunstliku viljastamise dokumenteerimine

Kunstliku viljastamise kohta koostab selleks ettenähtud dokumendid kunstlikku viljastamist korraldav eriarstiabi osutaja. Kunstliku viljastamise loo vormi ja dokumenteerimise korra kehtestab sotsiaalminister.»

§ 10. Paragrahv 19 tunnistatakse kehtetuks.

§ 11. Paragrahvi 22 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 22. Vallalise naise kunstlik viljastamine doonori seemnerakkudega».

§ 12. Paragrahv 23 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 23. Võõrast munarakust loodud embrüo ülekandmine naisele

(1) Võõrast munarakust loodud embrüo ülekandmine naisele on lubatud, kui naise viljastamine muul viisil ei ole võimalik.

(2) Doonor, kellelt pärineb munarakk, peab käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud toiminguks andma kirjaliku nõusoleku. Nõusoleku andmise eelselt tuleb doonorit teavitada doonorlusega seotud riskidest tervisele. Doonori nõustamise kohta koostatakse nõustamisprotokoll, järgides § 10 lõigetes 2 ja 3 toodud nõudeid. Doonor võib nõusoleku igal ajal kuni munaraku eemaldamise protseduuri alguseni tagasi võtta.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud alusel tohib teisele naisele üle kanda kuni 35-aastaselt naiselt pärinevast munarakust loodud embrüo. Kunstlikku viljastamist sooviva naise nõusolekul, kui doonoriks on kunstlikku viljastamist sooviva naise sugulane, võib munarakudoonor olla vanem kui 35 aastat.

(4) Võõrast munarakust loodud embrüo ülekandmine on lubatud pärast külmutamist ja kuuekuulist säilitamist, välja arvatud juhul, kui naine soovib embrüo siirdamist varem, olles eelnevalt teavitatud sellega kaasnevatest riskidest.»

§ 13. Paragrahvi 24 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 24. Lapse põlvnemine võõrast munarakust loodud embrüo ülekandmise korral»

§ 14. Paragrahv 25 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 25. Sugurakkude doonorlus

(1) Spermadoonor võib olla iga täisealine kuni 40-aastane ja munarakudoonor iga täisealine kuni 35-aastane (välja arvatud § 23 lõikes 3 sätestatud juhul) vaimselt ja füüsiliselt terve isik, kes on andnud nõusoleku oma sugurakkude loovutamiseks kunstliku viljastamise tarvis ning sõlminud selleks kunstlikku viljastamist korraldava eriarstiabi osutajaga vastava lepingu.

(2) Kunstlikku viljastamist korraldav eriarstiabi osutaja tagab temaga käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lepingu sõlminud doonorite arvestuse ja kontrolli nende tervise seisundi üle.

(3) Sugurakke ei ole lubatud kasutada kunstlikuks viljastamiseks, kui doonor ei ole sõlminud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lepingut, enne igakordset sugurakkude loovutamist läbinud nõutavat tervisekontrolli või spermadoonoril on sperma loovutamisest möödunud vähem kui kuus kuud.»

§ 15. Paragrahv 26 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 26. Doonori õigused ja kohustused

(1) Doonoril on õigus:

- 1) saada sugurakkude loovutamise eest hüvitist;
- 2) doonoriks olemise fakti mitteavaldamisele.

(2) Doonor on kohustatud läbima käesoleva seaduse §-s 25 ettenähtud tervisekontrolli.

(3) Doonoril ei ole õigust seada tema poolt loovutatud sugurakkude kasutamiseks eeltingimusi.

(4) Doonoril ei ole õigust nõuda vastavalt ema, isa ega lapse isiku kindlakstegemist.

(5) Doonoril ei ole õigust nõuda enda tunnistamist lapse isaks või emaks.»

§ 16. Paragrahv 27 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 27. Doonori anonüümsus

(1) Kunstlikul viljastamisel ei avaldata doonori isikuandmeid, välja arvatud juhul, kui munarakudoonoriks on kunstlikku viljastamist sooviva naise sugulane.

(2) Kunstlikuks viljastamiseks nõusoleku andnud naisel ja mehel on õigus teada doonori järgmisi bioloogilisi ja sotsiaalseid andmeid:

- 1) rahvust;
- 2) nahavärvust;
- 3) haridust;
- 4) perekonnaseisu;
- 5) laste olemasolu;
- 6) pikkust;
- 7) kehaehitust;
- 8) juuste värvust;
- 9) silmade värvust.»

§ 17. Paragrahvi 28 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isik on sündinud doonori sugurakkudega eostatult, avaldatakse talle andmed doonori kohta vastavalt käesoleva seaduse § 27 lõikele 2.»

§ 18. Paragrahvi 30 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«Kehaväliselt võib embrüot külmutada ja säilitada külmutatuna kuni seitse aastat üksnes kunstlikku viljastamist korraldav eriarstiabi osutaja.»

§ 19. Paragrahvi 31 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Naisele võib ühe kunstliku viljastamise jooksul üle kanda kuni kolm embrüot, mis on loodud samadelt isikutelt pärinevatest sugurakkudest.»

§ 20. Paragrahvi 32 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Teaduslikuks uurimistööks võib kasutada embrüot, mida ei ole kunstliku viljastamise edukuse nimel või lapse ja ema tervise huvides naisele üle kantud, samuti embrüot, mis on osutunud liigseks käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 või § 30 lõikes 2 nimetatud asjaoludel.

(2) Embrüo kasutamiseks teaduslikuks uurimistööks peab olema isikute nõusolek, kellelt sugurakud pärinevad.»

§ 21. Paragrahv 34 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« § 34. Embrüo hoidmise või kasutamise tähtaeg

Käesoleva seaduse §-des 31 ja 32 ettenähtud alustel võib embrüot hoida või kasutada kuni 14 päeva jooksul pärast munaraku viljastumist. Embrüote säilitamine või kasutamine pärast nimetatud aja möödumist on keelatud. Nimetatud tähtaja hulka ei loeta aega, mil embrüo oli vastavalt käesoleva seaduse §-le 30 külmutatud.»

§ 22. Seadust täiendatakse §-ga 37 järgmises sõnastuses:

« § 37. Paragrahvi 10 rakendamine

Käesoleva seaduse §-s 10 nimetatud registreerimistõendi numברי asemel võib kuni arsti tervishoiuteenuste korraldamise seaduses sätestatud korras registreerimiseni kasutada arstikoodi.»

Riigikogu aseesimees Tunne KELAM